

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

8. november 2016*

Määrus nr 407/2010/EL — Euroopa finantsstabiilsusmehhanism — Rakendusotsus 2011/77/EL — Euroopa Liidu finantsabi Iirimaale — Siseriiklike pankade rekapiitalseerimine — Äriühinguõigus — Teine direktiiv 77/91/EMÜ — Artiklid 8, 25 ja 29 — Panga rekapiitalseerimine ettekirjutust sisaldava kohtumääruse alusel — Äriühingu aktsiakapitali suurendamine ilma üldkoosoleku otsuseta ja emiteeritavaid aktsiaid olemasolevatele aktsionäridele eelisjärjekorras pakkumata — Uute aktsiate emiteerimine nende nimiväärtusest madalama hinnaga

Kohtuasjas C-41/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel High Courti (kõrgem kohus, Iirimaa) 2. detsembri 2014. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 2. veebruaril 2015, menetluses

Gerard Dowling,

Padraig McManus,

Piotr Skoczylas,

Scotchstone Capital Fund Limited

versus

Minister for Finance,

menetluses osalesid:

Permanent TSB Group Holdings plc, varem Irish Life and Permanent Group Holdings plc,

Permanent TSB plc, varem Irish Life and Permanent plc,

EUROOPA KOHUS (suurkoda)

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident A. Tizzano, kodade presidendid R. Silva de Lapuerta, M. Ilesič ja T. von Danwitz (ettekandja), kohtunikud J. Malenovský, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, C. G. Fernlund, C. Vajda ja S. Rodin,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikku menetlust ja 19. aprilli 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- G. Dowling isiklikult ja esindajad *solicitor* G. Rudden ning N. Travers, *SC*,
- P. McManus isiklikult ja esindajad *solicitor* G. Rudden ning N. Travers, *SC*,
- P. Skoczylas isiklikult,
- Scotchstone Capital Fund Limited, esindajad: *solicitor* S. O'Donnell ja *solicitor* J. Flynn,
- Permanent TSB Group Holdings plc, varem Irish Life and Permanent Group Holdings plc, ja Permanent TSB plc, varem Irish Life and Permanent plc, esindajad: *solicitor* C. MacCarthy ja *solicitor* A. Walsh, P. Gallagher, *SC* ja *barrister* C. Geoghegan,
- Iirimaa, esindajad: A. Joyce, L. Williams ja E. Creedon, keda abistasid A. O'Neill, *BL* ja E. McCullough, *SC*,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Küprose valitsus, esindajad: E. Zachariadou ja D. Kalli,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J.-P. Keppenne, H. Støvlbæk, L. Flynn ja A. Steiblyté,

olles 22. juuni 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 13. detsembri 1976. aasta teise direktiivi 77/91/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks [ELTL artikli 54 teises lõigus] tähendatud äriühingutelt nõuavad seoses aktsiaseltside asutamise ning nende kapitali säilitamise ja muutmisega, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks (EÜT 1977, L 26, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 8) (edaspidi „teine direktiiv“) artiklite 8, 25 ja 29 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt Gerard Dowlingi, Pdraig McManuse, Piotr Skoczylase ja Scotchstone Capital Fund Limited'i (edaspidi „Scotchstone“) ja teiselt poolt Minister for Finance'i (rahandusminister, Iirimaa, edaspidi „minister“) vahelises kohtuvaidluses eesmärgiga tühistada High Court'i (kõrgem kohus, Iirimaa) 26. juuli 2011. aasta määrus, mis sisaldab ettekirjutust (edaspidi „ettekirjutust sisaldav määrus“) ja millega kohustati äriühingut, mille osanike ja aktsionäride hulka kuuluvad põhikohtuasja kaebajad, suurendama oma kapitali ja emiteerima ministrile uusi aktsiaid nende nimiväärtusest madalama hinnaga.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Teine direktiiv

- 3 Teise direktiivi põhjendus 2 on sõnastatud järgmiselt:

„aktsiaseltside asutamise ja aktsiakapitali säilitamise, suurendamise või vähendamisega seotud siseriiklike õigusnormide kooskõlastamine on eriti tähtis kindlustamiseks võrdväärse kaitse alammäära nii aktsionäridele kui ka võlausaldajatele“.

- 4 Direktiivi artikli 8 lõikes 1 on sätestatud:

„Aktsiaid ei tohi välja lasta nende nimiväärtusest või kui nimiväärtus puudub, siis arvestuslikust nimiväärtusest madalama hinnaga.“

- 5 Kõnealuse direktiivi artiklis 25 on sätestatud:

„1. Kõik kapitali suurendamise otsused peab tegema üldkoosolek. Nii see otsus kui ka aktsiakapitali suurendamine avaldatakse trükis [...].

2. Sellest olenemata võib põhikiri või asutamisleping või üldkoosolek, kelle otsus tuleb avaldada kooskõlas lõikes 1 tähendatud sätetega, anda loa märgitud kapitali suurendamiseks maksimaalsummani, mille nad määravad kõiki seadusega sätestatud maksimaalsummasid arvesse võttes. Vajaduse korral teeb aktsiakapitali suurendamise otsuse kindlaksmääratud summa piires selleks volitatud äriühingu juhtorgan. Sellisele juhtorganile antakse niisugused volitused kõige rohkem viieks aastaks, mida üldkoosolek võib pikendada korraga vaid viie aasta võrra.

3. Kui äriühingul on mitut liiki aktsiaid, hääletavad lõikes 1 tähendatud kapitali suurendamise või lõikes 2 tähendatud kapitali suurendamiseks loa andmise suhtes vähemalt iga aktsialiigi aktsionärid, kelle õigusi tehing mõjutab, eraldi.

4. Käesolevat artiklit kohaldatakse aktsiateks vahetatavate või aktsiate märkimisõigusega seotud kõigi väärtpaberite väljalaskmise suhtes, kuid mitte selliste väärtpaberite vahetamise või märkimisõiguse kasutamise suhtes.“

- 6 Teise direktiivi artikkel 29 sätestab:

„1. Igal kapitali suurendamise juhul rahalise tasu eest tuleb aktsiaid pakkuda aktsionäridele eesõiguse alusel proportsionaalselt nende aktsiate osakaalule aktsiakapitalis.

[...]

4. Eesõigust ei tohi põhikirja ega asutamislepinguga piirata ega välistada. Seda võib teha üldkoosoleku otsusega. Haldus- või juhtorgan on kohustatud sel puhul esitama üldkoosolekule kirjaliku ettekande, milles sisalduvad eesõiguse piiramise või välistamise põhjused ning pakutud väljalaskekursi põhjendus. Üldkoosolek tegutseb kooskõlas artiklis 40 sätestatud kvoorumi- ja häälteenamusunõuetega. Üldkoosoleku otsus avaldatakse [...].

5. Liikmesriikide seadused võivad sätestada, et põhikiri, asutamisleping või kooskõlas lõikes 4 sätestatud kvoorumi-, häälteenamuse- ja avalikustamissooetega tegutsev üldkoosolek võib anda volituse eesõiguse piiramiseks või välistamiseks äriühingu organile, kes on volitatud otsustama aktsiakapitali suurendamise põhikirjajärgse kapitali piires. Sellist volitust ei tohi anda pikemaks ajaks kui artikli 25 lõikes 2 ettenähtud volitust.

6. Lõikeid 1–5 kohaldatakse aktsiateks vahetatavate või kõigi märkimisõigusega seotud väärtpaberite väljalaskmise suhtes, kuid mitte selliste väärtpaberite vahetamise või märkimisõiguse kasutamise suhtes.“

Direktiiv 2001/24/EÜ

- 7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. aprilli 2001. aasta direktiivi 2001/24/EÜ krediidasutuste saneerimise ja likvideerimise kohta (EÜT 2001, L 125, lk 15; ELT eriväljaanne 06/04, lk 15) eesmärk on vastavalt direktiivi põhjendusele 6 sisse seada kord, mille kohaselt liikmesriigid tunnustavad vastastikku meetmeid, mida igaüks neist on võtnud tegevusloa saanud krediidasutuste elujõulisuse taastamiseks. Tulenevalt direktiivi artiklitest 3, 9 ja 10 on selleks vaja, et päritoluliikmesriigi asutuste võetud saneerimis- ja likvideerimismeetmetel on kõigis teistes liikmesriikides üldjuhul samasugune mõju nagu see, mis on ette nähtud päritoluliikmesriigi õiguses.

Määrus nr 407/2010/EL

- 8 Nõukogu 11. mai 2010. aasta määrus nr 407/2010/EL, millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (ELT 2010, L 118, lk 1), põhineb ELTL artikli 122 lõikel 2. Selle määruse põhjendustes 4 ja 5 on märgitud:

„(4) Süvenev finantskriis on mitme liikmesriigi laenuvõtmise tingimusi halvendanud oluliselt rohkem, kui see on põhjendatud fundamentaalsete majandusnäitajatega. Kui praeguses olukorras ei võeta viivitamata meetmeid, võib see tugevasti ohustada kogu Euroopa Liidu finantsstabiilsust.

(5) Selleks et võtta meetmeid sellises liikmesriikidest olenematus erandlikus olukorras, tuleks viivitamata luua liidu finantsstabiilsusmehhanism, et säilitada finantsstabiilsus Euroopa Liidus. Selline mehhanism peaks võimaldama liidul tegutseda koordineeritult, kiiresti ja tõhusalt, et aidata konkreetsel liikmesriigil raskusi ületada. Seda rakendatakse ELi/Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) ühisabi raames.“

- 9 Määruse artikkel 1 sätestab:

„Euroopa Liidu finantsstabiilsuse säilitamiseks nähakse käesoleva määrusega ette tingimused ja menetlused, mille alusel võib liidu finantsabi anda liikmesriigile, kes on suurtes majandus- või finantsraskustes, mida põhjustavad temast olenematud erandlikud juhtumid, või kellel on tõsine oht sellistesse raskustesse sattuda, võttes arvesse [nõukogu 18. veebruari 2002. aasta] määrusega (EÜ) nr 332/2002 [millega liikmesriikide maksebilansi toetamiseks luuakse keskmise tähtajaga rahalise abi süsteem (EÜT 2002, L 53, lk 1; ELT eriväljaanne 10/03, lk 81)] loodud olemasoleva süsteemi kohaldamist, millega antakse keskmise tähtajaga rahalist abi euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide maksebilansi toetamiseks.“

- 10 Määruse nr 407/2010 artikkel 3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liidu finantsabi taotleb liikmesriik arutab komisjoniga, kes teeb koostööd Euroopa Keskpannaga (EKP), oma rahaliste vajaduste hinnangut ning esitab komisjonile ning majandus- ja rahanduskomiteele majandusliku ja rahandusliku kohandamise programmi kava.

2. Liidu finantsabi andmise kohta võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega vastu otsuse.

3. Laenuandmise otsus sisaldab järgmist:

- a) summa, keskmine tagasimaksetähtaeg, hinnakujundusviis, osamaksete maksimaalne arv, liidu finantsabi kättesaadavuse periood ja muud üksikasjalikud eeskirjad, mida on vaja abi rakendamiseks;
- b) liidu finantsabiga seotud üldised majanduspoliitilised tingimused, mille eesmärk on taastada abisaavas liikmesriigis kindel majanduslik või rahanduslik olukord ning tema suutlikkus kaasata rahalisi vahendeid finantsturgudelt; need tingimused määrab kindlaks komisjon konsulteerides EKPga, ning
- c) heakskiit kohandamise programmi kohta, mille abisaav liikmesriik koostas liidu finantsabiga seotud majanduslike tingimuste täitmiseks.

[...]

5. Komisjon ja abisaaja liikmesriik sõlmivad vastastikuse mõistmise memorandumi, milles esitatakse üksikasjalikult nõukogu poolt seatud majanduspoliitilised üldtingimused. Komisjon edastab vastastikuse mõistmise memorandumi Euroopa Parlamendile ja nõukogule.“

Rakendusotsus 2011/77/EL

- 11 Nõukogu 7. detsembri 2010. aasta rakendusotsus 2011/77/EL Iirimaale liidu finantsabi andmise kohta (ELT 2011, L 30, lk 34), mida on muudetud nõukogu 30. mai 2011. aasta rakendusotsusega 2011/326/EL (ELT 2011, L 147, lk 17), (edaspidi „rakendusotsus 2011/77“) põhineb peaaesjalikult määruse nr 407/2010 artikli 3 lõikel 3. Rakendusotsuse põhjendused 1–3 on sõnastatud järgmiselt:

- „(1) Iirimaa on viimasel ajal sattunud finantsturgudel suureneva surve alla, mis peegeldab suurenevat muret Iirimaa rahanduse jätkusuutlikkuse pärast, arvestades ulatuslikke riiklikke toetusmeetmeid nõrgenenud finantssektori toetamiseks. Kuna Iiri omamaine pangandussüsteem on väga suures ulatuses seotud kinnisvara- ja ehitusprojektidega, on see kõnealuste sektorite kokkuvarisemise tagajärjel kandnud suuri kahjumeid. Praegusel majandus- ja pangandussektori kriisil on samuti olnud väga suur mõju Iirimaa rahandusele, mis on veelgi tugevdanud majanduslanguse mõju. [...] Meetmed pangandussektori toetamiseks, sealhulgas suured kapitalisüstid, on riigi rahanduse olukorda oluliselt halvendanud. Praegune turuosaliste murelikkus peegeldab peamiselt asjaolu, et Iiri riigi ja pangandussüsteemi maksevõime on kriisiolukorras muutunud lahutamatult seotuks; seetõttu on Iiri riigivõlakirjade tulusust tulnud järsult suurendada, samas kui Iiri pangandussüsteem on rahvusvaheliste turgude vahenditest sisuliselt ära lõigatud.
- (2) Arvestades suuri majandus- ja finantsraskusi, mida põhjustavad Iirimaa valitsusest olenematud erandlikud juhtumid, palus Iirimaa valitsus 21. novembril 2010 ametlikult finantsabi Euroopa Liidult, eurot rahaühikuna kasutatavelt liikmesriikidelt ja Rahvusvaheliselt Valuutafondilt, et toetada majanduse tagasipöördumist jätkusuutliku kasvu teele, tagada pangandussüsteemi korralik toimimine ning liidu ja euroala finantsstabiilsus. Tehnilisel tasandil saavutati 28. novembril 2010 kokkulepe laiaulatusliku meetmepaketi kohta aastateks 2010–2013.
- (3) Nõukogule ja komisjonile esitatud majandusliku ja rahandusliku kohandamise programmi [...] projekti eesmärk on taastada finantsturgude usaldus Iirimaa pangandussektori ja riigivõlakirjade vastu, mis võimaldab majandusel pöörduda tagasi jätkusuutliku kasvu teele. Nende eesmärkide

saavutamiseks koosneb kohandamisprogramm kolmest peamisest koostisosast. Esimene on finantssektori strateegia, mis hõlmab pangandussektori põhjalikku vähendamist, finantsvõimenduse vähendamist ja reorganiseerimist, mida täiendatakse rekapiitalseerimisega vajalikus ulatuses. [...]"

12 Rakendusotsuse artikkel 1 sätestab:

„1. Liit annab Iirimaa laenu kuni 22,5 miljardit eurot maksimaalse keskmise tagasimaksetähtajaga 7 ja pool aastat.

[...]

4. Esimese osamakse tegemise tingimuseks on laenulepingu ja [komisjoni ja Iirimaa vahel sõlmitud konkreetseid majandustingimusi käsitleva vastastikuse mõistmise memorandum] jõustumine. Järgnevate laenu osamaksete tegemise eelduseks on komisjoni (konsulteerides Euroopa Keskpannaga) koostatavad positiivsed kvartalihinnaangud selle kohta, et Iirimaa järgib käesoleva otsusega ja vastastikuse mõistmise memorandumiga määratletud üldiseid majanduspoliitika tingimusi.“

13 Rakendusotsuse 2011/77 artikkel 3 sätestab:

„1. Käesolevaga kiidetakse heaks Iirimaa ametiasutuste koostatud majandusliku ja rahandusliku kohandamise programm [...].

2. Edasised osamaksed tehakse tingimusel, et Iirimaa rakendab rahuldavalt Iirimaa stabiilsusprogrammile lisatavat kohandamisprogrammi ja riiklikku reformikava ning eelkõige täidab vastastikuse mõistmise memorandumis sätestatud konkreetseid majanduspoliitilisi tingimusi. Osutatud tingimused hõlmavad muu hulgas käesoleva artikli lõigetega 4–9 ettenähtud meetmeid.

[...]

4. Iirimaa võtab vastu lõigetes 7–9 täpsustatud meetmed enne osutatud aasta lõppu, kusjuures tähtpäevad aastateks 2011–2013 täpsustatakse vastastikuse mõistmise memorandumis. [...]

5. Usalduse taastamiseks finantssektoris rekapiitalseerib Iirimaa vajalikul viisil pangandussüsteemi, vähendab finantsvõimendust ja restruktureerib selle põhjalikult vastavalt vastastikuse mõistmise memorandumis sätestatule. Sellega seoses töötab Iirimaa välja ja kooskõlastab Euroopa Komisjoni, Euroopa Keskpannaga ja Rahvusvahelise Valuutafondiga Iirimaa krediitiasutuste tulevast struktuuri, toimimist ja elujõulisust käsitleva strateegia, milles määratletakse tingimused, et tagada nende tegutsemise ilma edasise riigipoolse abita. [...]

[...]

7. Kooskõlas vastastikuse mõistmise memorandumis täpsustatuga võtab Iirimaa 2011. aastal järgmised meetmed:

[...]

g) Iirimaa siseriiklikud pangad rekapiitalseeritakse 2011. aasta juuli lõpuks (võttes arvesse asjakohaseid muudatusi seoses äriühingu Irish Life & Permanent varade kavandatud müügiga) kooskõlas 2011. aasta usaldatavusnõuete kohase likviidsuse hindamise ja usaldatavusnõuete kohase kapitali hindamise tulemustega, mille Iirimaa keskpang tegi teatavaks 31. märtsil 2011;

[...]“

Iiri õigus

14 2010. aasta krediidasutuste (stabiliseerimise) seaduse (Credit Institutions (Stabilisation) Act 2010; edaspidi „2010. aasta seadus“) eesmärk on vastavalt selle seaduse §-le 4 eelkõige:

„(a) käsitleda tõsiseid ja jätkuvaid häirivaid mõjusid majandusele ja finantssüsteemile ning jätkuvalt tõsist ohtu teatavate krediidasutuste stabiilsusele riigis ja finantssüsteemile üldiselt;

(b) riigis läbi viia krediidasutuste reorganiseerimine, et saavutada nende stabiliseerimine ja restruktureerimine (kooskõlas Euroopa Liidu riigiabi normidega) vastavalt riiklikule majanduse elavdamise kavale aastateks 2011–2014 ning [Euroopa Liidu] ja Rahvusvahelise Valuutafondi poolt Irimaale antava finantsabi programmile;

[...]“

15 Selle seaduse § 7 sätestab:

„(1) Minister võib vastavalt lõigetele 2 ja 4 teha ettepaneku ettekirjutust sisaldava määruse tegemiseks, mis kohustab asjaomast krediidasutust astuma (kindlaksmääratud aja jooksul) samme või hoiduma (kindlaksmääratud aja jooksul) mis tahes sammude astumisest, mis üheskoos on mõeldud kindlaksmääratud eesmärgi saavutamiseks, sealhulgas – ilma, et see piiraks eespool üldiselt sätestatud – üks või mitu järgmistest sammudest:

(a) vaatamata mis tahes põhikirjajärgsetele või lepingupõhistele ostueesõigustele [...] aktsiate emiteerimine ministrile või viimase määratud isikule tingimustel, mille minister ettekirjutust sisaldava määruse ettepanekus kindlaks määrab, ja ministri kindlaksmääratud tasu eest;

[...]

(c) asjaomase krediidasutuse põhikirjajärgse aktsiakapitali suurendamine (sh uute aktsialiikide loomise teel), et võimaldada aktsiate emiteerimist ministrile või mis tahes muule ministri nimetatud isikule;

(d) asjaomase krediidasutuse asutamislepingu ja põhikirja muutmine [...];

[...]

(2) Minister võib ettekirjutust sisaldava määruse ettepaneku teha ainult juhul, kui ta on pärast konsulteerimist [keskpanga] presidendiga arvamusel, et tema ettepanekule vastavat, ettekirjutust sisaldavat määrust on vaja selleks, et tagada mõne käesoleva seaduse eesmärgi saavutamine, mis tuleb määruse ettepanekus täpsustada.

[...]“

16 Seaduse § 9 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„(1) Niipea kui võimalik pärast seda, kui väljapakutava ettekirjutust sisaldava määruse suhtes on tehtud §-s 7 nõutud toimingud, esitab minister High Court'ile (kõrgem kohus) *ex parte* taotluse väljapakutud tingimustega asjakohase määruse (käesolevas seaduses *direction order* (ettekirjutust sisaldav kohtumäärus)) tegemiseks.

(2) Pärast seda, kui High Court (kõrgem kohus) on vastavalt lõikele 1 vaadanud läbi *ex parte* taotluse, teeb kohus, kui ta on veendunud, et § 7 nõuded on täidetud ja et arvamus, mille minister selle paragrahvi kohaselt esitas, oli mõistlik ega rikkunud ühtegi õigusnormi, väljapakutud (või [...] muudetud) tingimustega kohtumääruse, mis sisaldab ettekirjutust.“

- 17 2010. aasta seaduse §-s 11 on sätestatud, et asjaomane asutus või selle liige võib taotleda High Court'ilt (kõrgem kohus) ettekirjutust sisaldava kohtumääruse tühistamist. Kõrgem kohus tühistab ettekirjutust sisaldava kohtumääruse ainult juhul, kui ta on arvamisel, et § 7 mis tahes nõue on täitmata või § 7 lõikes 2 osutatud ministri arvamus ei olnud mõistlik või oli vastuolus õigusnormidega.
- 18 2010. aasta seaduse §-s 47 on ette nähtud, et ettekirjutust sisaldavasse kohtumäärusesse tuleb lisada, et kõiki asjaomase äriühingu aktsionäreidele üldkoosolekul kuuluvaid õigusi võib teostada minister.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 19 Permanent TSB plc, varem Irish Life and Permanent plc (edaspidi „ILP“) on Iirimaaal tegutsev krediitiasutus.
- 20 Permanent TSB Group Holdings plc, varem Irish Life and Permanent Group Holdings plc (edaspidi „ILPGH“) on Iirimaaal asutatud piiratud vastutusega äriühing. ILPGH ei ole krediitiasutus. Põhikohtuasjas käsitletaval ajavahemikul kuulus ILP aktsiakapital 100% ulatuses ILPGH-le.
- 21 Põhikohtuasjas kaebuse esitajad on ILPGH liikmed ja aktsionärid.
- 22 Iirimaaal 2008. aastal tabanud finants- ja majanduskriis mõjutas rängalt nii Iiri pankade kui selle liikmesriigi finantsstabiilsust, kuna pangandussektor ja riigi majandus olid nende suhtelist suurus arvestades eriti tihedalt seotud ja riik oli tol aastal siseriiklike pankade kohustustele andnud ulatuslikud garantiid.
- 23 Vaatamata Iirimaa poolt pangandussektori toetamiseks võetud meetmetele jätkus turgudel Iiri pankade vastu usalduse kaotus ning finantsolukord liikmesriigis halvenes jätkuvalt. Seetõttu töötasid Iiri ametivõimud välja majandusliku ja rahandusliku kohandamise programmi, mille jaoks nad palusid 21. novembril 2010 liidult finantsabi. Programmi kohaselt võtab Iirimaa kohustuse pangandussektor restruktureerida ja rekapiitalseerida.
- 24 Nõukogu kiitis rakendusotsusega 2011/77 programmi heaks ning andis määrusega nr 407/2010 loodud Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi kaudu liikmesriigile liidu finantsabi. Iirimaa ja komisjon sõlmisid 16. detsembril 2010 nimetatud otsuse artikli 1 lõike 4 alusel vastastikuse mõistmise memorandum (edaspidi „vastastikuse mõistmise memorandum“). Vastastikuse mõistmise memorandum raames võetud kohustuste ning rakendusotsuse artikli 3 lõigete 4 ja 5 ning lõike 7 punkti g kohaselt tuleb liikmesriigil rekapiitalseerida siseriiklikud pangad 2011. aasta juuli lõpuks Central Bank of Ireland'i (Iirimaa keskpang) avaldatud usaldatavusnõuete kohase kapitali hindamise ja usaldatavusnõuete kohase likviidsuse hindamise läbivaatamise tulemuste põhjal.
- 25 Iirimaa keskpang avaldas oma läbivaatamise tulemused 31. märtsil 2011. Nende tulemuste põhjal kohustas Iirimaa keskpang ILP-d samal päeval tehtud otsusega suurendama täiendavaid omavahendeid 4 miljardi euro võrra.
- 26 Minister esitas 2011. aasta juulis ILPGH aktsionäreidele ettepaneku lihtsustada ILP rekapiitalseerimist muu hulgas 2,7 miljardi euro suuruse sissemaksega. 20. juulil 2011 toimunud ILPGH aktsionäreide erakorralisel üldkoosolekul lükati ettepanek tagasi ja anti äriühingu nõukogule volitus uurida muid rekapiitalseerimise võimalusi ning paluda selleks rakendusotsusega 2011/77 ette nähtud rekapiitalseerimise tähtaja pikendamist.

- 27 Minister koostas 2010. aasta seaduse §-de 7 ja 9 alusel ILP rekapitaliseerimiseks ettekirjutust sisaldava määruse ettepaneku, mille ta esitas kinnitamiseks High Court'ile (kõrgem kohus). Kohus tegi ettekirjutust sisaldava määruse taotletud sõnastuses ning kohustas ILPGH-d emiteerima ministrile 2,7 miljardi euro suuruse sissemakse vastu uusi aktsiaid viimase määratud hinna eest, mis on 23. juuni 2011. aasta keskmise aktsiahinnaga võrreldes 10% madalam. Selle tulemusel omandas minister ILPGH aktsionäride üldkoosoleku otsuseta 99,2% äriühingu aktsiatest. Lisaks kohustas määrus eemaldama aktsiad Iiri ja Londoni börsi nimekirjadest.
- 28 Põhikohtuasja kaebajad esitasid 2010. aasta seaduse § 11 alusel nimetatud kohtule taotluse tühistada ettekirjutust sisaldav määrus. Nad väitsid High Court'is (kõrgem kohus), et määrusega ette nähtud kapitali suurendamine ei ole kooskõlas teise direktiivi artiklitega 8, 25 ja 29, kuna seda tehti ILPGH üldkoosoleku nõusolekuta.
- 29 Minister, ILPGH ja ILP vaidlesid sellele väitele vastu, tuginedes direktiivile 2001/24, määrusele nr 407/2010, rakendusotsusele 2011/77, ELTL artiklitele 49, 65, 107, 119, 120 ja 126 ning ELTL III osa VIII jaotise sätetele. Nende sõnul lubavad liidu õiguse sätted võtta Iirimaa vajalikke meetmeid kaitsmaks oma finantsüsteemi terviklikkust ja seda sõltumata teise direktiivi sätetest. ELTL III osa VIII jaotisest tulenevate kohustuste ja eelkõige artiklite 119 ja 120 kohaselt tuleb sellel liikmesriigil endal võtta meetmeid, et tagada Iirimaa ja liidu jaoks süsteemselt olulise institutsiooni finantsjulgeolek.
- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldas, et kõige tõenäolisemalt ei (oleks) ILP saanud suurendada omavahendite summat nõutava 4 miljardi euronit erainvestorite ega olemasolevate aktsionäride kaasabil pärast seda, kui ILPGH erakorraline üldkoosolek lükkas 20. juulil 2011 tagasi ministri esitatud rekapitaliseerimise ettepaneku. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul oleks rakendusotsuses 2011/77 ette nähtud tähtjaks panga rekapitaliseerimata jäämine viinud ILP maksejõuetuseni erinevate stsenaariumide tõttu nagu hoiuste massiline väljavõtmine pangast, tema tegevusloa tühistamine, tema mitmesuguste võlakohustuste sissenõudmine, erakorralise likviidsusabi raames võimaldatud rahastuse lõppemine või kõigi nende võimaluste mingi kombinatsioon.
- 31 Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ILP maksejõuetus ei oleks toonud kaasa mitte üksnes selle äriühingu aktsionäride jaoks aktsiate väärtuse täielikku kaotamist, vaid tõsiseid tagajärgi Iirimaaale. Sellega seoses viitab kohus Iiri pankadest massilisele hoiuste väljavõtmise võimalusele, sellele järgnevale Iiri riigi poolt ILP-le antud garantii täitmisele pööramisele ning võimalusele, et majandusliku ja rahandusliku kohandamise programmi raames võimaldatud rahastamine lõpetatakse osaliselt või täielikult programmi tingimuste täitmata jätmise tõttu. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul oleksid kõnealused negatiivsed tagajärjed Iirimaaale tõenäoliselt suurendanud ohtu teiste liikmesriikide ja liidu finantsstabiilsusele.
- 32 Neil asjaoludel otsustas High Court (kõrgem kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „Arvestades:
- (i) [teist direktiivi]
  - (ii) direktiivi [2001/24]:
  - (iii) Iirimaaale [EL toimimise] lepingust ja eelkõige selle artiklitest 49, 65, 107, ja 120 ning III osa VIII jaotisest tulenevaid kohustusi;
  - (iv) Iirimaaale Euroopa Liidu / IMF-i toetusprogrammist tulenevaid kohustusi;
  - (v) määruse nr 407/2010 alusel vastu võetud rakendusotsuse 2011/77 sõnastust,

1. Kas teise direktiivi kohaselt on mis tahes – sealhulgas käesoleva juhtumi – asjaoludel keelatud 2010. aasta seaduse § 9 kohase kohtumääruse tegemine ministri arvamuse alusel, et selline määrus on vajalik, kui sellise kohtumääruse tagajärjeks on äriühingu kapitali suurendamine ilma üldkoosoleku nõusolekuta; uute aktsiate emiteerimine ilma, et neid eelisjärjekorras pakutaks olemasolevatele aktsionäridele ilma üldkoosoleku nõusolekuta; äriühingu aktsiate nimiväärtuse vähendamine ilma üldkoosoleku nõusolekuta ning selleks äriühingu asutamislepingu ja põhikirja muutmine ilma üldkoosoleku nõusolekuta?
2. Kas ettekirjutust sisaldav kohtumäärus, mille High Court (kõrgem kohus) tegi 2010. aasta seaduse § 9 alusel ILPGH ja ILP suhtes, on vastuolus liidu õigusega?“

Suulise menetluse uuendamise ja menetlust korraldavate meetmete võtmise taotlused

- 33 Pärast kohtujuristi ärakuulamist esitas Piotr Skoczylas 25. augustil 2016 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 83 alusel suulise menetluse uuendamise taotluse. Samal kuupäeval Euroopa Kohtu kantseleisse saabunud kirjaga esitas Scotchstone samasuguse taotluse ning lisaks taotluse menetlust korraldavate meetmete võtmiseks vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 64.
- 34 Oma taotluste põhjendamiseks väidavad põhikohtuasja kaebajad sisuliselt, et huvitatud isikud ei ole vaielnud 19. juuli 2016. aasta otsuse üle kohtuasjas Kotnik jt (C-526/14, EU:C:2016:570) ning nende aspektide üle, mille poolest erinevad selle kohtuotsuse aluseks olnud asjaolud põhikohtuasja asjaoludest.
- 35 Scotchstone täiendas 6. septembril 2016 Euroopa Kohtu kantseleisse saabunud kirjaga suulise menetluse uuendamise taotlust, tuginedes komisjoni 30. augusti 2016. aasta otsusele, milles on tuvastatud, et 13 miljardi euro ulatuses Iirimaa poolt Apple'ile aastatel 2003–2014 võimaldatud maksusoodustused ei olnud liidu riigiabi normidega kooskõlas. Scotchstone leiab sellest otsusest lähtudes, et põhikohtuasjas arutusel oleval ajavahemikul oli Iirimaa muid finantsvahendeid peale nende, mille ta sai liidu finantsabina tõsiste majandusraskuste leevendamiseks. Muud finantsvahendid oleksid võimaldanud liikmesriigil rekaptaliseerida ILP vastavalt ILPGH üldkoosoleku nõusolekule ja teise direktiivi sätetele.
- 36 Siinkohal tasub meenutada, et kodukorra artikli 83 kohaselt võib Euroopa Kohus igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulunud, uuendada määrusega menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaielnud.
- 37 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 64 lõike 1 kohaselt määrab Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulunud, määrusega kindlaks vajalikud menetlustoimingud, nimetades tõendamist vajavad asjaolud.
- 38 Euroopa Kohus leiab pärast kohtujuristi ära kuulamist, et tal on käesoleval juhul olemas kogu vajalik teave talle esitatud küsimuste osas eelotsuse tegemiseks ning et eelotsusetaotluse läbivaatamisel ei ole vaja tugineda argumendile, mille üle pooled ei ole vaielnud.
- 39 Seega tuleb Piotr Skoczylase ja Scotchstone'i taotlused jätta rahuldamata.

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 40 Esiteks tuleb märkida, et eelotsusetaotlusest selgub, et taotluses palutakse tõlgendada teise direktiivi artikli 8 lõiget 1 ning artikleid 25 ja 29, ning taotluses sisalduvate andmete põhjal ei ole ka võimalik välja selgitada muid liidu õigusnorme, millega võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates selline meede nagu ettekirjutust sisaldav kohtumäärus olla vastuolus.

- 41 Teise direktiivi artikli 8 kohaselt ei tohi aktsiaid välja lasta nende nimiväärtusest või kui nimiväärtus puudub, siis arvestuslikust nimiväärtusest madalama hinnaga. Selle direktiivi artikkel 25 näeb ette, et üldjuhul peab kõik kapitali suurendamise otsused tegema üldkoosolek. Artikkel 29 sätestab sisuliselt, et kapitali suurendamise juhul tuleb aktsiaid eesõiguse alusel pakkuda olemasolevatele aktsionäridele.
- 42 Ettekirjutust sisaldava kohtumäärusega seoses nähtub Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest, et selle tulemusel emiteeriti ILPGH üldkoosoleku nõusolekuta äriühingu aktsiaid nende nimiväärtusest madalama hinnaga ning suurendati äriühingu kapitali, välistades aktsiate märkimise eesõiguse. Seega on selge, et eelmises punktis viidatud nõudeid antud juhul ei järgitud.
- 43 Neil asjaoludel tuleb kahte eelotsuse küsimust, mida tuleb analüüsida koos, mõista nii, et eelotsusetaotluse esitanud kohus palub selgitada sisuliselt, kas teise direktiivi artikli 8 lõiget 1 ning artikleid 25 ja 29 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline meede, nagu on põhikohtuasjas kõnealune ettekirjutust sisaldav kohtumäärus, mis on antud liidu finantsstabiilsust ohustava tõsise häire korral liikmesriigi majandus- ja finantssüsteemis ning mis toob endaga kaasa aktsiaseltsi üldkoosoleku nõusolekuta selle äriühingu kapitali suurendamise, mille käigus emiteeritakse uusi aktsiaid nende nimiväärtusest madalama hinnaga ega anta olemasolevatele aktsionäridele aktsiate märkimise eesõigust.
- 44 Käesoleval juhul ilmneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetest, et ettekirjutust sisaldav kohtumäärus tehti finants- ja majanduskriisi oludes, mis ajendas Iirimaa andma 2008. aastal kriisist mõjutatud siseriiklikele pankadele ulatuslikke garantiisid ning 2010. aasta lõpus, mil pankade finantsolukord jätkuvalt halvenes ja ähvardas ka liikmesriigi finantsstabiilsust, paluma liidu finantsabi, kohustades samal ajal riigi pangandussektori restruktureerima ja rekaptaliseerima.
- 45 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et kuna ILP-l endal oli võimatu vastastikuse mõistmise memorandumis 2011. aasta juuli lõpuks ette nähtud rekaptaliseerimist teostada, tingib tõsine häire liikmesriigi majanduses Iiri riigi sekkumise, et ära hoida selle äriühingu maksevõimetus, mis ohustab nii Iirimaa kui ka teiste liikmesriikide ja liidu finantsstabiilsust.
- 46 Siseriiklike pankade, nende hulgas ILP rekaptaliseerimine 31. juuliks 2011 oli ette nähtud ka rakendusotsuse 2011/77 artikli 1 lõikega 4, artikli 3 lõigetega 2, 4 ja 5 ning lõike 7 punktiga g kui liidu poolt Iirimaaale finantsabi andmise tingimus. Finantsabi kujutab endast määruse nr 407/2010 – mis on vastu võetud ELTL artikli 122 lõike 2 alusel, et võimaldada toime tulla „erandlike juhtumitega“ – põhjenduste 4 ja 5 ning artikli 1 kohaselt viivitamatut meedet, mille eesmärk on kaitsta liidu finantsstabiilsust.
- 47 Ettekirjutust sisaldavas kohtumääruses on ILP rekaptaliseerimiseks tõepoolest pandud kohustus suurendada ILPGH kapitali. Rakendusotsuse 2011/77 artikli 3 lõike 7 punktis g nähakse siiski ette siseriiklike pankade, nende hulgas ILP rekaptaliseerimine, täpsustamata meetmeid, mida tuleb selleks võtta. Seetõttu ei olnud Iiri ametivõimud kohustatud tegema otsest sisse makset ILP aktsiakapitali, vaid võisid rekaptaliseerimise läbi viia ILPGH kapitali suurendamise abil.
- 48 Lisaks, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 30 ja 31, jõudis eelotsusetaotluse esitanud kohus pärast asjaomaste huvide kaalumist järeldusele, et pärast 20. juulil 2011 toimunud ILPGH erakorralise üldkoosoleku otsust lükata tagasi ministri esitatud rekaptaliseerimise ettepanek oli ettekirjutust sisaldav kohtumäärus ainus vahend tagada rakendusotsuses 2011/77 ettenähtud tähtjaks ILP rekaptaliseerimine, mis oli vajalik, et ära hoida selle finantseerimisasutuse maksejõuetus ja sellega ennetada tõsist ohtu liidu finantsstabiilsusele.
- 49 Teise direktiivi eesmärk on põhjenduse 2 kohaselt kindlustada võrdväärse kaitse alammäär nii aktsiaseltsi aktsionäridele kui ka võlausaldajatele. Nagu ILPGH ja ILP kui ka Iirimaa Euroopa Kohtule esitatud seisukohtades märgivad, tagavad selle direktiiviga ette nähtud meetmed, mis puudutavad

äriühingute asutamist ning kapitali säilitamist, suurendamist või vähendamist, vastava kaitse äriühingu organite võetud aktide vastu ja puudutavad seega nende tavapärasest toimimist (vt analoogia alusel kohtuotsus, 19.7.2016, Kotnik jt, C-526/14, EU:C:2016:570, punktid 86 ja 87).

- 50 Nagu siiski nähtub käesoleva kohtuotsuse punktides 44–48, kujutab ettekirjutust sisaldav kohtumäärus endast mitte aktsiaseltsi tavapärase toimimise raames tema organi võetud akti, vaid siseriiklike ametivõimude erakorralist meedet, mille eesmärk on vältida äriühingu kapitali suurendamise abil selle maksejõuetust, mis eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul võib ohustada liidu finantsstabiilsust. Kaitse, mida teine direktiiv aktsiaseltsi aktsionäridele ja võlausaldajatele pakub äriühingu kapitaliga seoses, ei hõlma sellist siseriiklikku meedet, mis võetakse liikmesriigi majanduse ja finantsüsteemi tõsise häire korral ning millega soovitakse kõrvaldada asjaomase äriühingu omakapitali puudujäägist põhjustatud süsteemne oht liidu finantsstabiilsusele.
- 51 Teise direktiiviga ei ole seega vastuolus aktsiaseltsi kapitali puudutav erakorraline meede nagu ettekirjutust sisaldav kohtumäärus, mille siseriiklik asutus on tõsise häire esinemisel mõne liikmesriigi majandus- ja finantsüsteemis andnud selle äriühingu üldkoosoleku nõusolekuta ning eesmärgiga vältida ohtu kogu süsteemile ja tagada liidu finantsstabiilsus (vt analoogia alusel kohtuotsus, 19.7.2016, Kotnik jt, C-526/14, EU:C:2016:570, punktid 88–90).
- 52 Seda järeldust ei saa kahtluse alla seada asjaolu, et ettekirjutust sisaldavat määrust võib liigitada mitte „kohtulikuks meetmeks“, nagu väidavad põhikohtuasja kaebajad, vaid „esialgseks haldusotsuseks“. Kahest eelnevast punktist tuleneb, et teise direktiiviga ei ole vastuolus selline põhikohtuasjas kõnealustel asjaoludel võetud meede nagu ettekirjutust sisaldav määrus, sealjuures ei oma ka tähtsust, mis liiki siseriiklik asutus on selle määruse andnud.
- 53 Erinevalt sellest, mida väidavad põhikohtuasja kaebajad, ei ole eelnev tõlgendus kuidagi vastuolus Euroopa Kohtu 12. märtsi 1996. aasta otsuses Pafitis jt (C-441/93, EU:C:1996:92) antud tõlgendusega. Käesoleva kohtuotsuse punktides 44–48 välja toodud asjaolude põhjal on põhikohtuasjas arutusel olev olukord erinev 12. märtsi 1996. aasta kohtuotsuses Pafitis jt (C-441/93, EU:C:1996:92) käsitletud olukorrast, mida iseloomustas üheainsa panga maksejõuetus. Kuigi Euroopa Kohus otsustas, et teine direktiiv on jätkuvalt kohaldatav „tavaliste saneerimismeetmete suhtes“ (kohtuotsus, 12.3.1996, Pafitis jt, C-441/93, EU:C:1996:92, punkt 57), ei otsustanud kohus – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 45 märkis – ebatavaliste saneerimismeetmete üle, nagu ettekirjutust sisaldav kohtumäärus, mille eesmärk on ära hoida liikmesriigi majandus- ja finantsüsteemi tõsiste häirete korral panga maksejõuetus, et säilitada liidu finantsstabiilsus.
- 54 Lisaks, nagu ILPGH, ILP ja Iirimaa Euroopa Kohtule esitatud seisukohtades märkisid, võeti kohtuasjas Pafitis jt (C-441/93, EU:C:1996:92) vaidlustatud siseriiklikud meetmed perioodil alates aastast 1986 kuni aastani 1990 ning Euroopa Kohus tegi oma otsuse 12. märtsil 1996, see tähendab palju varem, kui algas majandus- ja rahaliidu elluviimise kolmas faas euro kasutuselevõtu, eurosüsteemi loomise ja sellega seotud liidu aluslepingute muudatustega. Ehkki on olemas selge üldine huvi tugeva ja järjepideva aktsionäride ja võlausaldajate kaitse vastu kogu liidus, ei saa seda huvi pidada kõikides olukordades tähtsamaks kui üldine huvi nende muudatustega loodud finantsüsteemi stabiilsuse tagamise vastu (vt selle kohta kohtuotsus, 19.7.2016, Kotnik jt, C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 91).
- 55 Eelnevaid kaalutlusi silmas pidades tuleb eelotsuse küsimustele vastata, et teise direktiivi artikli 8 lõiget 1 ning artikleid 25 ja 29 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus meede, nagu on põhikohtuasjas kõnealune ettekirjutust sisaldav kohtumäärus, mis on antud liidu finantsstabiilsust ohustava tõsise häire korral liikmesriigi majandus- ja finantsüsteemis ning mis toob endaga kaasa aktsiaseltsi üldkoosoleku nõusolekuta selle äriühingu kapitali suurendamise, mille käigus emiteeritakse uusi aktsiaid nende nimiväärtusest madalama hinnaga ega anta olemasolevatele aktsionäridele aktsiate märkimise eesõigust.

Kohtukulud

- 56 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Nõukogu 13. detsembri 1976. aasta teise direktiivi 77/91/EMÜ (tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks [ELTL artikli 54 teises lõigus] tähendatud äriühingutelt nõuavad seoses aktsiaseltside asutamise ning nende kapitali säilitamise ja muutmise, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks) artikli 8 lõiget 1 ning artikleid 25 ja 29 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus meede, nagu on põhikohtuasjas kõnealune ettekirjutust sisaldav kohtumäärus, mis on antud liidu finantsstabiilsust ohustava tõsise häire korral liikmesriigi majandus- ja finantssüsteemis ning mis toob endaga kaasa aktsiaseltsi üldkoosoleku nõusolekuta selle äriühingu kapitali suurendamise, mille käigus emiteeritakse uusi aktsiaid nimiväärtusest madalama hinnaga ega anta olemasolevatele aktsionäridele aktsiate märkimise eesõigust.

Allkirjad